

til at dyrke sin Jord paa den Maade, han fandt heldigst. Han skulde have Frihed og Ret til at gøre det, paa hvad Maade han vilde. Det har ikke været Udvalgets Mening, at han skulde have Lov til f. Eks. at indrette sin Ejendom som en Fabrik. Men hvis han har Raad dertil og finder sin Fordel derved, kan han jo sagtens udbetale det laante Beløb. Jeg tror derfor ikke, at den Indvending, den højtærede Minister fremkom med, er af den Beskaffenhed, at den rammer, hvad vi have tænkt os ved dette Forslag. Det samme gælder om Spørgsmaalet med Hensyn til Arvefæste, der vist ikke vil faa praktisk Betydning i den Retning, den højtærede Minister antydede. Der er dog ikke det mindste i Vejen for, at man kan ændre dette Forslag saaledes, at de, som købe Jord, hvorpaa der hylér Arvefæsteafgift, blive fuldstændig ligestillede med alle de øvrige Købere af Jordlodder, der blive oprettede efter denue Lov. Udvalget skal tage Ministerens Udtalelser under Overvejelse og kan muligvis til 3dje Behandling stille Forslag i den Retning. Vi ville selvfølgelig ogsaa stille Forslag, der kan bøde paa den Forseelse, der er sket fra Udvalgets Side med Hensyn til § 9 i Lovforslaget.

Over for det ærede Medlem for Tisted Amts 3dje Valgkreds (N. Andersen) der udtalte, at han tvivlede om, at der inden for Udvalget var Enighed om dette Spørgsmaal, vil jeg henvise til, at Betænkningen og samtlige Ændringsforslag saavel som Underskifterne vise, at Udvalget har handlet i fuldstændig Enighed. Men paa den anden Side vil jeg selvfølgelig indrømme det ærede Medlem, at denne Enighed er Udvalget kun kommet til ved, at hvert enkelt Medlem har givet Afkald paa at faa netop *sit* frem ved forskellige Spørgsmaal. Dog tror jeg ikke, at et eneste Medlem i Udvalget har været uenigt med de andre i den Retning, som det ærede Medlem antydede. I saa Henseende har der sikkert inden for Udvalget været fuldstændig Enighed. Det ærede Medlem stillede sig overordentlig velvilligt over for adskillige af Hovedpunkterne i Forslaget, baade med Hensyn til det aarlige Statsbidrag og med Hensyn til de Laanevilkår, Landarbejderne skulde have, og det glædede mig meget, at det ærede Medlem sluttede sig til os paa disse meget vigtige Punkter. Derimod var han ikke enig med os i Bestemmelsen om at indskrænke Landarbejdernes Tilskud til $\frac{1}{10}$, idet han mente, at det ikke vilde være fuldt betryggende

for Staten. Hvad der vil være fuldt betryggende for Staten, er en Skønssag, og man kan altid tvistes om, hvor stort eller hvor lille et Beløb, der skal forlanges. Men jeg vil dog gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at Landbokommissionen har undersøgt disse Forhold og set, hvorledes Husmænd i lignende Stilling sidde i det omkring i Landet, og set, at det næsten aldrig indtræffer, at Brugerne maa gaa bort fra disse Ejendomme, selv om de ogsaa have megen Gæld. Da der jo skal indhentes Erklæringer fra Amtsraad og Sogneraad, kan det med temmelig stor Sikkerhed siges, at naar Ejendommen købes til dens virkelige Værdi, og vedkommende selv indskyder en Tiendedel, vil Staten i de fleste Tilfælde ikke kunne komme til at lide noget Tab. Selvfølgelig kan der komme Tilfælde, i hvilke Staten kan lide Tab, men købes Ejendommen til dens virkelige Værdi og forudsætter man, at denne er 4000 Kr., har Staten jo denne Ejendom 400 Kr. under, hvad den virkelig har kostet. Der er jo betryggende Bestemmelser for, at man her kun faar med dyrtige og paalidelige Mænd at gøre, og Landarbejderen vil desuden miste den lille Formue, han nøjsommelig har sparet sammen og sat i Ejendommen, hvis han skal gaa fra den. Efter alle de Erfaringer, som Landbokommissionen har indhentet om lignende Forhold, fremgaar det tydeligt, at der netop med Hensyn til disse Ejendomme er en overmaade ringe Risiko til Stede. Hvor taknemmelig jeg end er det ærede Medlem for hans velvillige Stilling til de andre to Hovedpunkter og til Lovforslaget i øvrigt, maa jeg dog i Høj Grad beklage, at det ærede Medlems Stilling ikke er velvillig over for det, som for Folketingets Vedkommende er Hovedpunktet, og om hvilket, som jeg før nævnte, hele Udvalget er enigt, thi det er Betingelsen for, at Loven virkelig kan komme de fattige Landarbejdere til gode. Det kan ikke hjælpe, man stiller gode og gunstige Vilkår op og stiller mange Penge til Raadighed og opretter mange Husmandsbrug, naar de, man egentlig havde tænkt paa at hjælpe, nemlig de fattige Landarbejdere, ere udelukkede fra at faa Andel i alle disse Goder. Hovedbetingelsen for, at denne Lov skal blive til Nytte, komme til at virke og blive brugt efter sin Bestemmelse, er netop, at den gaar saa lavt ned, at det er muligt for de fattige Landarbejdere at faa Del i Lovens Goder. Jeg tror, at det ærede Medlem netop paa dette Hovedpunkt gør sig skyldig i en stor Fejl-